

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R.P. Clavdii Aqua-Vivae Societatis Iesv Præpositi
Generalis V. Meditationes In Psalm. 44. et 118**

Acquaviva, Claudio

Coloniæ Ubiorum, 1616

Iod, id est, Pricipium. Octonarius Decimus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-50645](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-50645)

¶ Iod, id est, Principium.

Octonarius Decimus.

- 73 **M**anus tuæ fecerunt me, & plasmauerunt me: da mihi intellectum, & discam mandata tua.
- 74 Qui timent te videbunt me, & lætabuntur: quia in verba tua speraui.
- 75 Cognoui Domine, quia æquitas iudicia tua: & in veritate tua humiliasti me.
- 76 Fiat misericordia tua vt consoletur me, secundum eloquium tuum seruo tuo.
- 77 Veniant mihi miserationes tuæ, & viam: quia lex tua meditatio mea est.
- 78 Confundantur superbi, quia iniuste iniquitatem fecerunt in me: ego autem exercebor in mandatis tuis.
- 79 Conuertantur mihi timentes te: & qui nouerunt testimonia tua.
- 80 Fiat cor meum immaculatum in iustificationibus tuis, vt non confundar.

73 Manus tuæ fecerunt me, & plasmaverunt me: da mihi intellectum, & discam mandata tua.

Multa paucis hisce verbis continentur. Apparet enim.

Primò, ingens hominis dignitas.

Secundò, animi gratitudo.

Tertiò, vox confessionis, & laudis.

Quartò, ratio petendi.

Quintò, fiducia impetrandi.

Sextò, tum quid à Deo optandum, petendumve sit: tum ad quem finem conditus homo, & plasmatus fuerit.

Sed quod dicit. Manus tuæ fecerunt me, & plasmaverunt me. Facere ad animam aliqui referunt, quæ in mediâ & creaturâ à Deo, & corpori infunditur. Plasmare, ad corpus. Significat enim vox hebræa perficere, formare, consolidare: qua voce utitur Iob cum ait. Nunquid non in utero fecit me, qui & illum operatus est? (id est servum) & formavit me in vulva vnius? Sed hanc formationem, & plasmationem in utero elegantissimè idem Psalmographus descripsit, cum ait. Non est occultatum os meum à te, quod fecisti in occulto, id est, in utero matris: & substantia mea in inferioribus terræ; id est, neque occultata est à te substantia mea, dum quasi in subterraneo specu materno

Iob. 31.

Mira corporis humani formatio.

Psal. 138.

IN PSAL. CXVIII. 429

finu abscoederetur. Quo loco pro substantia
 mea, in Hebraeo contextu, est vox
וּרְפָאָה à verbo **רָפָא** quod est Phry-
 giorum more acupingere. Qua fere voce
 in eandem sententiam Itali dicimus *rac-
 camare*. Vt Propheta ad significandam di-
 uini operis miram subtilitatem in cor-
 poris humani formatione se quasi acu su-
 btilissimè depictum, & ossium contextu,
 neruorum implicatione, varijsque mem-
 bris, ac partibus veluti opere Phrygionico
 elaboratū profiteatur. Quod B. Iob etiam *Iob 10.*
 agnoscit, cum ait. Pelle, & carnibus ve-
 stisti me: ossibus, & neruis compegi-
 stisti me: vitam, & misericordiam tri-
 buisti mihi: & visitatio tua custodiuit spi-
 ritum meum. De hac admirabili forma-
 tione non solum ex nostris. Lactantius li-
 bro de opificio Dei, sed etiam ex Genti-
 libus, Galenus libro de usu partium egre-
 giè philosophatur. Et de numero ossium
 ingenti (sunt enim vt Anatomi dicunt
 minimum trecenta quatuor.) De neruis,
 venis, & arterijs, musculis: de singulis
 membris, de usu, & utilitate illorum, &
 quare ita formata sint, mira diuinæ Sa-
 pientiae, & artificis demonstratione lo-
 quitur. Præcipuè verò de oculis, quos ap-
 pellant Soli simillimos: de illorum situ,
 illorum figura, constitutione, humoribus,
 chrySTALLINO, vitreo, foraminibus, spiriti-
 bus, & ceteris omnibus adeo exquisita
 -orp

profert; vt ipsemet homo alioqui minimè
pius in pietatis affectum proruperit. Què,
inquit, Conditoris nostri verum hymnum
compono : existimoque in eo veram esse
pietatem: non Hecatombas sacrificare, sed
si nouerim ipse primus, deinde & alijs ex-
posuerim, quenam sit ipsius sapientia, què
virtus, quæ bonitas. Quod enim cultu con-
ueniente voluerit exornare omnia, nulli-
què bona inuiderit, id perfectissimæ bo-
nitatis specimen esse statuo. Et hac quidè
ratione eius bonitas hymnis nobis est ce-
lebranda. Cur autem Deus hominem ita
fecerit miris quidem modis in vtero effor-
matum, tamen ex terra, lutoque composi-
tum, deinde spiritum immortalem luto
coniunxerit: quod & sanctus Ambrosius
hoc loco egregiè tractat, sanctus Gregorius
S. Naz. ser. Nazianzenus, paucis, vt solet, verbis magna
de nativ. complectens, hunc in modum docet. Crea-
uerat, inquit, Deus inuisibiles Angelo, mè-
est or. 38. tesque puras, diuinitatis ipsius propinquas,
& or. 2. in intellectu præditas, sola mente intelli-
Pascha. gibles. Creauerat & mundum visibilem,
terram, cælum, solem, astra: & erant hæc
suis finibus contenta, nulla communica-
tione coniuncta. Voluit ergo tertiam
quandam naturam ex inuisibili, & visibili,
id est, hominem fabricare, atque ex mate-
ria, & intellectuali anima, spiraculum vi-
tæ à se inferens, veluti alterum quendam
mundum magnum in paruo collocare
(pul-

Homone-
xus ac ve-
lut copen-
dium re-
rum om-
nium.

Gen 2.

S. Naz. ser.

de nativ.

Dom. que

est or. 38.

& or. 2. in

Pascha.

IN PSAL. CXVIII.

431

(pulcherrimè enim contra quam Plato, & Homø Philosophi censuissent, qui hominem par- **magnus mundus.**
 tum mundum vocabant, ipse magnum in hoc paruo mundo constitutum appellat.)

Collocavit in terra Angelum alium, mistum adoratorem, visibilis naturæ spectatorem, intelligibilis mysten. Eorum quidem, quæ in terra sunt, Regem: superis autem subditum: terrenum, & cælestem: caducum, & immortalem: visibilem, & intelligibilem: medium inter magnitudinem, & humilitatem; eundem spiritum, & carnem; spiritum propter gratiam, carnem ob superbiam: illud, ut maneat, ac benefactoris gloriam prædicet: hoc, ut vexetur, ac per vexationes admoneatur; & ob magnitudinem glorians erudiat, atque castigetur: animal hic gubernatum, atque alio demigrans: Et, quod mysterij extremum est, per animi ad Deum pro-
 pensionem deificatum.] Vnde alibi idem **Or. 34.**
 Sanctus idem nobis euenire dicit, quod alicui, qui citharam pulcherrimè elaboratam, eiusque concinnitatem, ac suauissimum sonum percipiens nil aliud, quam citharæ conditorem, ac citharædum mente reputat.

Porrò quod dicitur. Manus tuæ fecerunt me: sanctus Basilius homilia vltima in Exameron, Nissenus orat. 2. de conditione hominis, & S. Ambrosius tum alibi, tum in hunc locum, notant magnum esse, & **Dignitas hominis ex modo suæ conditionis.**
 ma-

magnificū planè de homine elogiū, quod à Salomone in Prouerbijs iuxta Septuaginta dictum est: Magna res homo : quod ex eo confirmant, quod in Genesi dictum est. *Faciamus hominem*, & tamen de firmamento, luce, astris, Sole, Luna, & omnibus quæ oculis cernimus, nihil tale dictum est, sed tantum fiat lux, fiat firmamentum &c. *Homini* porro creandi, inquit S. Basilius, quæ fuit formula? Nequaquam dictum est fiat homo, sicut illud, fiat firmamentū: in creando enim homine quoddam contemplari licet augusti⁹ creatione lucis, cæli, luminarium.

Psal. 148. Et S. Ambrosius. Cetera dixit, & facta sunt: mandauit, & creata sunt: ut homo fiat, specialis quidam Dei accedit hortatus, ut tanquam laborantis Dei in huius munere creaturæ significetur operatio. Deus quidem expers laboris est, sed tamen Scripturæ verba quid aliud nisi studiosam tui ob gratiam eius operationem ostendunt? Eadem verba perpendit S. Gregorius, & reuerenter pensanda, dicens, causam eorum subiungit: ut videlicet, quia rationalis natura condebatur, quasi cum consilio facta videretur: quasi per studium de terra plasmatur, & inspiratione conditoris in virtute spiritus vitalis erigitur, ut scilicet non per iussionis vocem, sed per dignitatem operationis existeret, qui ad conditoris imaginem fiebat. Eadem perpendit & Rupertus, quia cum dixisset in cæteris
fiat

fiat hoc, aut illud, producat terra, & producant aquæ; in homine creando mutavit vocem suam, tanquam à circuitu terræ, cæli, & maris lassabundus resederit, & inter respirandum in mentem illi venerit adhuc vnum deesse, quod deceret, vel oporteret fieri. Hæc Rupertus humano more de Deo locutus eleganter posuit. Ceterum quod diximus in his verbis. Manus tuæ fecerunt me, & plasmaverunt me, multa contineri, quæ diligentius introspectanti appareant, in lucem iam producenda sunt.

Diximus enim apparere primò magnam hominis dignitatem, quod ex ijs, quæ ex sanctis Patribus retulimus, liquidò manifestum fit: cum videatur etiam secundum inferiorem partem, id est, limum terræ, cum consilio, & deliberatione formatus: nec Angelorum ministerio, sed Dei manibus plasmatus. Quo inter ceteras creaturas omnes visibiles quid dici, aut excogitari præstantius possit?

Apparet deinde animi gratitudo. Quorsum enim id commemorat Propheta, nisi vestram trutinans dignitatem, humiliter gratias agat, seque, ut iumentum, ad omnium factoris sui iussa exhibeat paratissimū? Quo argumento Mater Machabæorum cum de illorum martyrio ageretur, efficacissimè vta est: eam repleta sapientia, atque femineæ cogitationi, ut scriptura loquitur,

Tur,

Gratitudo ex beneficio creatio-

2. Mac. 7. tur, masculinum animum inferens, sic eos est alloquuta. Nescio qualiter in utero meo apparuistis. Neque enim ego spiritum, & animam donavi vobis, & vitam, & singulorum membra non ego ipsa compegi: sed enim mundi creator, qui formavit hominis natiuitatem &c. Ac si diceret. Iustè quidem pro eo, & membra omnia, & vitam profunditis, à quo clementer acceptistis; vt illi hoc mystico sacrificio reddantur, quæ ab illius largitate profluxerunt.

**Et Laus
Dei.**

Hinc tertio erumpit vox confessionis, & laudis. Nam hæc ideò commemorat vt factorem laudet. Neque enim id beneficii, honoris, & gloriæ absque hymno laudis, rememorare anima potest. Quare & Spōsa in Canticis ad cauernas inuitatur, quasi ad secretiores quosdam animi recessus, ex quibus cauernis resonet illi perpetuò, quod ait S. Bernardus, gratiarum actio, & vox laudis.

*Cant. 2.
Ser. 62.*

**Et ratio
postulan-
di,**

Deinde hæc ipsa vox. Manus tuæ fecerunt me, rationem petendi, quam allegare possimus, efficacissimam continet. Quid enim apud tam benignum conditorum non postuletur, qui antequam essemus, dedit & vnde petere possemus; cum & esse, & spiritum, & vocem dederit? Puta ergo Psalterem ita dicere. Domine hæc est mihi vnica ratio petendi, quia tuus sum, & abs te sum: nec ab alio intellectum petere, aut possum, aut debeo, quam abs te, qui

qui dedisti ne nihil essem; sed vt mente,
atque animo te agnoscere, te interpellare
valeam.

Apparet quintò fiducia impetrandi. *Et fiducia*
enim dedisti, vt essem; & proprijs manibus *impetrā-*
plasmasti, plasmatum non deseres. Super *di.*
omnia enim opera tua radios bonitatis
emittis: qui ideò creasti, vt essent, quibus
tua dona cumulatissimè largiri possis. *Iac. 1.*
Ergo postulo in fide nihil hæsitans, ne si-
milis sim fluctui maris, qui à vento mo-
uetur, & circumfertur.

Postremò petitio illa est. Da mihi, in-
tellectum, vt discam mandata tua. Hoc *Et quid*
enim à te Deo meo & optandum, & pe- *petendū.*
tendum est. Nam quid aliud petam? An
quæ iniqui, & magnificiunt, & petere
solent? Sed hi meras fabulationes narrant
mihi; non vt lex tua Domine. Id peto,
quod me tibi obsequentem, gratum, ac
deuotum faciat: quod puritatem cordis
tribuens ad te videndum aptum reddat;
quod casto amore tuo inflāmans tibi ro-
tum vniat, atque in te totum transformet.
Hic est enim finis, propter quem conditus
benignè abs te, & plasmatus honorificen-
tissimè fui. Nunc ergo, quoniam non so-
lam in vëtre matris totus in circuitu plas-
matus sum, & formatus, sed etiam quoti-
diana manus tuæ formatione, & reforma-
tione reparādus sum, id ardentè efflagito, *Pf. 138.*
vt deiformer, sicut in psalmo scriptum est,

id est, non obscuritate veteris Adæ, sed in luce tua ô sol Iustitiæ, in cuius pennis, & sanitas, & reformatio, & vita est.

74 Qui timent te, videbunt me, & lætabuntur, quia in verba tua super speravi.

Iustus no-
bile spe-
ctaculum.
Psal. 11.
Psal. 91.
Psal. 8.

Luc. 8.

Malac. 4.

1. Reg. 14.

Quid ni lætentur, cum videant mutationem dexteræ tuæ, pulchritudinem operis tui? Nam si de visibilibus scriptum est. Delectasti me Domine in factura tua, & in operibus manuum tuarum exultabo. Et iterum. Videbo cælos tuos, & opera digitorum tuorum, Lunam, & Stellas, quæ tu fundasti: quid ni in hoc opere sanctiori, & sublimiori lætentur; non quidem omnes: sunt enim qui oculos non habent, unde videant, seu videntes nō vident. sed qui timent te? His & sol iustitiæ oritur iuxta Prophetam, & opera tua manifestantur, vt videntes glorificent te horum mirabilium effectorem. Vident enim me à peccato conuersum, mirabile opus: vident legi tuæ inhaerentem, membra possidentem, passionem frænantem, iustitiam, & caritatem impendentem ceteris, te toto corde anhelantem: quæ magna spectacula videntibus sunt, si adsit palatum fidei, cui sapiat mel tuum; quo Ionathæ oculi in prælio, ac lassitudine dulciter illuminantur.

Nam

Nam etsi impijs iustus, vt lux clarior
 ægris oculis, ad videndum grauis est; pijs
 tamen, & Deum timentibus nihil gratius;
 per quem etiam conspectum ipsi iustitiæ
 desiderio acius inflammantur: eoque in
 alijs delectantur, quod volunt ipsi in se ser-
 uare, si possint. Est enim insitum bonis,
 inquit S. Ambrosius, vt castum pudicus,
 prudentem sapiens affectu pio diligit, mi-
 sericors liberalem: & virtutes suas in alijs
 amet. Plerisque enim iusti aspectus admō-
 nitio correctionis est, perfectioribus verò
 læticia est. Quam pulchrum ergo si videar-
 is, & prosis? Et subdit S. Pater exemplum
 quoddam naturale, quod etsi non ita cer-
 tum esset, rem tamen pulcherrimè expli-
 cat. Fertur enim, inquit, esse quoddam
 animal, vile quidem, & irrationabile, vt
 visum profit Histericis; ita vt mortui quo-
 que cornu eius animantis prodesse dicatur,
 si fuerit demonstratum ijs, qui in huius-
 modi inciderint passionem. Et dubitare
 possumus, quod Iusti sanet aspectus? Et ad-
 dit exempla ex contrarijs, quæ solo visu
 nocere dicuntur.

Sic ergo prodest visio Iusti, vt simul & *Et iucun-
 dum.*
 oblectet. Sunt enim Sancti velut lumina-
 ria in mundo verbum Dei continentes. Et
 augeat gaudiū, quod in illis magnalia Dei
 intueamur, & victoriam eius, qui pectora
 expugnat: & vasa rapit eo gloriosius, quo
 & ipsi tenentur arctius nomine nobilitatis,

Conf. 1. 8. & plures tenent nomine autoritatis. Certè
s. 2. D. Augustinus de Victorino, cum Christianus fieret, nomen daret, & professionem profiteretur in conspectu sanctæ multitudinis, maximam eum in omnibus lætitiā excitasse refert. Et sonuit, inquit, presso sonitu per ora cunctorum collætantium, Victorinus, Victorinus. Citò sonuerunt exultatione, quia videbant eum, & citò siluerunt intentione, vt audirèt eum. Pronuntiauit ille fidem veracem, præclara fiducia. Et volebāt eum omnes rapere intrò in cor suum, & rapiebant amando, & gaudento. Hæ rapiendum manus erant. Latari autem iustos Propheta in sui ipsius aspectu dicit, quia in verba Domini desperauit. Videbant enim non frustratum spe sua, quia omnis, qui sperat in eo, non confundetur. Videre autem sperantes in Domino non fuisse fraudatos, & lætitiæ seges, & sanctæ fiduciæ seminarium est: vt sibi idem sperantibus idem confidant tribuendum. Quod enim præcedentis est præmium, subsequens est pignus.

Psal. 24.

75 Cognoui Domine quia æquitas iudicia tua, & in veritate tua humiliasti me.

Flagellis eruditus, ac lumine tuo in humilitate collustratus cognoui, quia iudicia

dicia tua, quibus me affligere, & atterere
voluisti, æquissima, imò ipsa æquitas sunt.
Et, quod me humiliasti, rectissima verita-
te fecisti. Hoc est Sanctorum proprium, vt
Dei iustitiam, & bonitatem in flagellis
agnoscant, eum laudent, atque defendant.
Sic enim B. Diadocus in decessione gratiæ
à Deo facta, ad eum accedendum esse do-
cet, gratias agentes cum defensione. Et
fortè ad illud Apostoli alludit, qui inter
pœnitentię fructus apologiam enumerat,
quasi Deum defendamus: eumque quando
nos atterit, iustissimè, atque ad utilita-
tem nostram fecisse profiteamur. Ne si-
mus (vt inquit S. Augustinus) sicut insul-
sus puer in domo plus diligens Patrem, cū
blanditur, quam cum flagellat: quasi (in-
quit) non & blandiens, & flagellans heredi-
tatem paret. Quæ confessio Deo gratissi-
ma est. Quin etiam (quod magis miran-
dum est) suos Deus seuerius tractare vide-
tur, quam peccatores. Quod Ser. 5. de Pœ-
nitentia egregiè tractat, & ostendit S.
Chrysostomus. Nam peccatores, vt attol-
lat animo; & spe ad pœnitentiam, & vitæ
emendationem prouocet, blandis promif-
sionibus, & dulci indulgentiæ securitate
allicit. Iustos verò, vt cautiores reddat, &
in bono confirmet, nunc terret, nunc atte-
rit. Et, cum debitori poscenti. Patien-
tiam habe in me: debitum omne dimise-
rit, atque confessionem clemētissimè de-

Sanctorū
est in fla-
gellis Dei
bonitatē
agnosce-
re.

c. 87.
2. Cor. 7.

Hoc loco.

Et suos
Deus se-
uerè tra-
ctat.

Matt. 18.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Luc. 19.

biti solutionem fecerit, & decem millium talentorum summam dimiserit; à Iusto tamen, quo nihil illi acceptius, vsuram exigit, dum ait. Et veniens cum vsura recepissim. Quod videlicet, & peccatorem soletur, vt eleuet; & iustum terreat, vt statuat, & confirmet. Quasi pauperum enim peccatorum miseretur: & quasi à diuitibus vsuras à Iustis expetit: illis quidem propter inopiam donans, ab his verò accuratius rationem diuitiarum pietatis

*Virtus in
aduersis
apparet.*

exigens: quia reuera nihil peccante pauperius, nihil ditius Iusto. Hæc ex S. Chrysostomo. Accedit etiam quod timentes Dominum clarius Sanctorum virtutes in aduersis agnoscunt, quam in prosperis. Nam stella in nocte virtus in tribulatione.

*Ser. 27. in
Cant.*

Quomodo enim (inquit S. Bernardus) stelle in nocte lucent, in die latent, sic vera virtus, quæ sæpè in prosperis non apparet, eminent in aduersis. Addit S. Ambrosius,

*Ser. 20. in
hunc Ps.*

Deum quos miseratur citò castigare, vt nõ diutius afficiantur futuri expectatione iudicij.

76 Fiat misericordia tua, vt consoletur me, secundum eloquium tuum seruo tuo.

Qui dixerat ita se compositum, vt, qui viderent eum, lætarentur, certè magna se Dei misericordia & præuentum, & ornatum

natum fuisse demonstrat. Nec exigua misericordia erat in flagellis cognoscere, & confiteri æquitatem diuinam. Cur ergo iam petit denuò misericordiam ad consolationem? Profectò magna suæ infirmitatis confessio, magnum diuinæ clementiæ testimonium hoc est. Puta ergo sic illum dicere. Cognoui Domine me iustissimè flagellatum, & in tua veritate, atque iustitia humiliatum: & inter has tribulationes, & humiliações gaudeo, & gaudebo. Placeo enim mihi in tribulationibus, in contumelijs, in angustijs: sed neque fortitudo lapidum fortitudo mea, nec caro mea ænea est. Nam etsi spiritus promptus est, sed caro infirma. Vnde igitur remedium, aut auxilium conquiram, nisi à misericordia tua, vt consoletur me? Nec deest, vnde id confidam: quia & promissum tuum teneo (hoc est enim secundum eloquium tuum) & ipse ita misericordia abundas, vt timendum non sit, ne illa, quamuis toties, tãque largiter mihi contuleris, aliquando tandè exhauriatur: cum & ipsa præueniat me, & ipsa subsequatur: imò tu ipse sis misericordia mea, quæ tam exhauriri non potest, quam ipse non potes deficere. Et audio dicentem te. Metuentes Dominum sustinete misericordiã eius, &c. & in oblectationem veniet, vobis misericordia. Et, quod me maxime solatur. Secundum, inquit, magnitudi-

Significatur infirmitas humana.

Iob 6.

Matt. 26.

Et clementia diuina.

Psal. 58.

Eccl. 2. 18.

Eccl. 2.

tudinem illius, sic misericordia illius cum ipso est. Denique nihil tam frequenter in Scripturis tuis misero mihi commendatur quam misericordia: nihil tam dulciter recordor, quā illius, quā effudisti super omnia opera tua. Propterea quā speranda fuerāt à bonitate tua beneficia, etiā si nulla precessissent: nunc autem, ut ait S. Gregorius, de ea vel dubitare maximi periculi est, dum præteritis donis ad portum spei quasi immensis quibusdam funibus ligamur. Vide locum insignem.

*Eccl. 1.**Lib. 26.**Mor. c. 17.*

77 Veniant mihi miserationes tuæ, & viuam, quia lex tua meditatio mea est.

Vita sine addito est æterna.

*Matt. 19.**Jo. 5.*

Vita etiā gratiæ vere vita.

Notat sanctus Augustinus, cum vita sine addito ponitur, æternam intelligi: quippè quæ sola verè vita est: in cuius cōparatione ista, quam dicimus, mors potius sit appellanda, quam vita. Et in Euangelio dicitur. Si vis ad vitam ingredi. Nec additur æterna. Et de resurrectione bonorum dicitur. Resurgent in resurrectionem vitæ, haud dubiè æternæ, quamuis non addatur. Sic igitur & David hoc loco. Veniant mihi miserationes tuæ, & viuam, inquit; neque ait in æternum viuam, vel beatè viuam, quasi aliud non sit viuere, quam sine villo fine, & sine vlla miseria viuere. Sed tamen etiam vita gratiæ, quæ spiritū
viui-

viuificat, qua Deus ipse vita nostra fit, vita
 verè est, licet non sine labore, atque peri-
 culo. Itaque vtramque, vtpote, cum & hæc
 preparatio ad illam sit, instanter Propheta
 petit. Petit autem fidenter, quia lex tua in-
 quit, meditatio mea est. Debet autem hæc
 meditatio, vt monet S. Augustinus esse in
 fide, quæ per dilectionem operatur. Hoc,
 inquit, dicendum putavi, ne quisquam cū
 totam legem memoriæ mandauerit, totam
 eamque creberrima recordatione canta-
 uerit, non tacens, quod præcepit, nec tamē
 viuens, vt præcepit, arbitretur se fecisse,
 quod legit. Quia lex tua meditatio mea
 est: & hinc adepturum existimet, quod ver-
 bis superioribus propter hoc meritum po-
 stulauit, vbi dictum est. Veniant super me
 miserationes tuæ, & vitam. Hæc medita-
 tio amantis est cogitatio, & tantum aman-
 tis, vt caritas non frigescat huius medita-
 tionis suæ, quantalibet constipetur abun-
 dantia iniquitatis alienæ. Quamquam &
 vox Hebræa hunc errorem, quem S. Augu-
 stinus cauendum putat, dilucidè excludit.
 Non enim quæcunque meditatio dicitur,
 sed quæ pro delicijs habeatur. Nemo autē
 verè potest delicias suas diuinam legem
 computare sola notitia, aut memoria, nisi
 dilectione, & magna dilectione in illa ex-
 erceatur. Quomodo enim sint sine dile-
 ctione deliciae, quæ sunt quædam ex dile-
 ctione delectatio?

*S. Aug.
 hoc loco.
 Medita-
 tio fit cū
 opere.*

78 Confundantur superbi, quia iniuste iniquitatem fecerunt in me: ego autem exercebor in mandatis tuis.

Job 41.

**Confusio
causa in-
terdum
emenda-
tionis.**

Confunduntur siue superbi homines, qui nos persequuntur, siue superbi spiritus, quorum caput, Rex super omnes filios superbiae à Scriptura vocatur, cum vident nos diuina protectione munitos à suis insidijs, & violentijs ereptos: & quamuis laboribus, & afflictionibus fatigatos in mandatis Dei diligentissime exerceri. Confunduntur enim, quod sua se videant spe frustratos, nec nos à Domino diuelli potuisse, quod maxime cupiebant. S. Ambrosius absurdum putans sanctum Dei hominem illis maledicere, qui in se iniqua gesserunt, confusionem hanc, quam precatur, non vindictam esse, sed doctrinam interpretatur, vt salutari, ac medicinali confusione corrigantur. Pudor enim plerumque, inquit, corrector est nostri. Et dum incipit nos pudere commissi, ne diutius pudeat, deserere, quae erubescenda sunt, admonemur. Non ergo maledicit Propheta, sed quasi bonus medicus vult illos cognoscere, quae fecerint. Ceterum si haecenus optetur ijs, oreturque confusio; vt, dum abducere nos à Deo conantur, constantia nostra refutentur, exituque fru-

stren-

strentur, benedictio potius videtur, quam
 maledictio. Expedi enim etiam impijs,
 quæ impiè moliantur, non assequi. Sed
 quouis modo accipiatur, certum est ver-
 bis illis. Ego autem exercebor in man-
 datis tuis, sancti viri constantiam quibus-
 cunque tandem aduersitatibus feriat, et
 immobilem egregiè denotari, tanquam
 dicat. Quicquid tandem illis eueniat,
 quicquid contra me struant, & fa-
 ciant, ego certè exercebor in mandatis
 tuis.

79 Conuertantur mihi timentes te; &
 qui nouerunt testimonia tua.

Sive mihi, sive ad me dicatur, (vtrumque
 enim verba Hebræa significare possunt)
 idem est. Sed, quoniam conuerti hoc loco
 tanquam ad exemplar, vel singularem
 benefactorem accipiendum putat S. Au-
 gustinus, negat id quemquam hominum
 dicere posse, aut audere, sed solum Chri-
 stum Dominum. Ipse est enim, ad quem *Sanctorum*
 conuertuntur timentes Deum. Ceterum, *exemplo*
 si facilius cum sancto Ambrosio intelli- *rum vis.*
 gamus, vt ad Dei seruum, Prophetæque
 doctrinam homines conuertantur, vt ex
 eius vita emendent suam, non est cur ve-
 reamur, quemlibet sanctum hominem id
 dicere posse: cum insignes viri Dei corre-
 ctione morum suorum, & sanctitate vitæ,

atque expressione diuinæ misericordiæ in
 ipsis lucidissimè emicantis, errantes in
 viam reducant, & ipso aspectu ad virtutes
 incitent: vti supra notauimus. De qua
 exemplorum sanctorum vi ad mores cor-
 rigendos, atque ad diuinum amorem ar-

Lib. 8. de dentius inflāmandum, ipse S. Augustinus
Trin. c. 9. sic pulcherrimè disputat. Quid est quæso
2. Cor. 6. quod exardescimus, cum audiuius, & le-
 gimus. Ecce nunc tempus acceptabile, ec-
 ce nunc dies salutis, nullam in quoquam
 dantes offensionem, vt non reprehendatur
 ministerium nostrum, sed in omnibus cō-
 mendantes nosmetipsos, sicut Dei mini-
 stros in multa patientia, in tribulationi-
 bus, in necessitatibus, in angustijs, in plagis,
 &c. Quid est, quod accendimur in dilectio-
 nem Pauli, cum ista legimus, nisi quod
 credimus eum ita vixisse? Viuendum ta-
 men sic esse Dei ministris, non de aliqui-
 bus auditum credimus, sed intus apud nos,
 vel potius supra nos, in ipsa veritate con-
 spicimus. Illum ergo, quem sic vixisse cre-
 dimus, ex hoc quod videmus, diligimus: &
 nisi hanc formam, quam semper stabilem,
 atque incommutabilem cernimus, præci-
 pue diligeremus, non ideo illum diligere-
 mus, quia eius vitā, cum in carne viueret,
 huic formæ coaptatā, & cōgruentē fuisse
 fide retinemus. Sed nescio quomodo am-
 plius, & in ipsius formæ caritatem exci-
 tamur per fidem, qua credimus vixisse
 sic

IN PSAL. CXVIII. 447

sic aliquem, & spem, qua nos quoque ita
 posse viuere, qui homines sumus, ex eo,
 quod aliqui homines ita vixerunt, mini-
 mē desperamus; vt hoc & desideremus
 ardentius, & fidentius precemur. Ita &
 ipsorum vitam facit à nobis diligere formæ
 illius dilectio, secundum quam vixisse
 creduntur: & illorum vita credita in ean-
 dem formam flagrantem excitat caritatem,
 vt quanto flagrantius diligimus Deum,
 tanto certius, sereniusque videamus: quia
 in Deo conspiciamus incommutabilem
 formam iustitiæ, secundum quam homi-
 nem viuere oportere iudicamus. Hæc S.
 Augustinus. Quæ, vt compendio dicamus,
 id docent. In mentibus nostris inesse for-
 mam quandam iustitiæ, ac sanctitatis pul-
 cherrimam, quam maximē diligamus: &
 inde fieri, vt etiam eos amemus, in quibus
 formæ illius imago elucet. Hinc autem
 vicissim fieri, vt ipsam formam, id est, san-
 ctitatem vehementius amemus, quia &
 communicatam alijs iam cognouimus, &
 nos quoque posse eam consequi confidi-
 mus, dum homines similes nobis passibi-
 les, carne, & infirmitate circumdatos con-
 secutos esse non dubitamus. Vnde ad
 spem, & ad desiderandum ardentius, ad pe-
 tendum fidentius, ad imitandum inten-
 tius accendamus. Merito ergo & cupit,
 & orat Propheta, vt conuertantur ad se-
 timentes Dominum, & qui mandatorum
 illius.

illius sanctitatem, & efficacitatem noverunt. Sed fortasse simplicior ille sensus non alienus sit, ut Propheta velit timentes Deum ad se conuerti, id est, adiungi ad suam amicitiam, ad suam consuetudinem, ad suas partes. Nam, ut iniquos semper repellit (Vide psalmum centesimum. Non habitabit in medio domus meæ, qui facit superbiam, &c.) ita iustos aduocat. Oculi mei ad fideles terræ, ut sedeant mecum. Ambulans in via immaculata hic mihi ministrabat.

So Fiat cor meum immaculatum in iustificationibus tuis, ut non confundar.

Hic præcipuus est fructus siue studiose meditationis, siue nunquam interruptæ exercitationis, seu perpetuarum deliciarum mandatorum Dei, ut scilicet fiat cor nostrum immaculatum. Qua de re S. Basilius in Regulis fusius disputatis id verissimè docet, illud agendum assidue, ut ex perpetua, ac purissima recordatione impressam in animis nostris piam de Deo notionem, veluti indelebile quoddam signum circumferamus. Siquidem hæc est ratio, per quam erga Deum acquiri caritas consuevit: quæ simul cum ad conficienda ipsa Dei mandata nos excitet, tum vicissim quoque ab iisdem ipsa ad perpetuitatem

S. Basil. c.
5.
Exmemo-
ria Dei
perpetua
cordis pu-
ritas.

stabi-

IN PSAL. CXVIII. 449

stabilis conseruetur. Quod ita esse docet Dominus ipse, qui quidē modo dicit. Si diligitis me, mandata mea seruate: modo verò. Si præcepta mea seruaueritis manebitis in dilectione mea. Vides ergo & caritatem esse principium, & virtutem ad Dei præcepta seruanda, & vicissim obedientiam mandatorum ipsam caritatem, & dilectionem Dei augere, atque statuere. Sed hæc omnia à cordis custodia, & puritate exordienda sunt. Scriptum quippe est. Omni custodia custodi cor tuum. Neque patiendum (addit Basilius) vt assidue de Deo cogitatio ex animis nostris elabatur; neque eorum, quæ mirabiliter ab eo facta sunt, memoria contaminetur per frivolas, ac vanas cogitationes: sed potius contra, illud agendum assidue, quod modo dicebamus, vt ex perpetua, ac purissima recordatione impressam in animis nostris, piam de Deo cogitationem velut indelebile aliquod signum circumferamus. Quod de perpetua Dei memoria ad purgandum cor docet Basilius, id ipsum tradit S. Dionysius nominatim ad inane[m] gloriam expurgandam, de assiduo quasi contuitu, per quem diuinæ virtutis incorruptum, ac præclare expressum sigillum præstanti imitatione formetur in anima: & affert aptissimam similitudinem Pictoris, qui si fixa acie, collectisque in vnum viribus in exemplum intendat, quam simi-

Io. 14.

15.

Prov. 4.

De Eccl.

Hier. c. 4.
par. 3.

milli-

Col. 1.

millimam imaginem exprimet: Videlicet cum. Cassianus de custodia, & puritate cordis non semel differit: & scopum religiosi hominis cordis puritatem esse statuit, sicut finem vitam æternam.

De penit. hom. 8.

Sanctus verò Chrysoströmus explicans illud. Iam mœchatus est in corde suo. Corde, inquit, corrupto, quæ deinceps vilitas in reliquo corpore: Quæ admodum enim in plantis, & lignis si quando cor exesum videmus, reliquam de cetero repudiamus partem; sic & in homine cum id perierit, in cassum est inde reliqui corporis sanitas. Auriga perit, fractus, deiectus est: frustra in posterum equi currunt. Nimirum auriga cor est: in ipso vita sita est. Ei, ut ait idem Sanctus, præcipuè credita est animi fortitudo; quæ corde integro expugnari nequit. Meritò itaque, Ine diutius in re aded à Scripturis, & sanctis Patribus decantata immoremur, cordis immaculatam puritatem Propheta super omnia à Deo perit.

Hom. in Iul.

Quam facile cor maculetur.

Jerem. 9.

Secundò, id instanter orat, quia facile pro loco exilij huius, & sui qualitate maculas contrahit. Quid enim sordium, si non mors, per fenestras sensuum toties ingrediatur, experitur omnis, qui suam conscientiam non perfunctoriè excutit. Quid ex cogitationibus? Quid ex desideriis? Quid ex mundi huius pulvere? Quid ex atramento? Quid ex spinis, quibus mens pun-

IN PSAL. CXVIII. 4^a

pungitur, & suffocatur? Bone Deus, & benignissime inspector, qui nosti figmentum nostrum; & recordaris quia pulvis sumus, abluere cor nostrum imbri lacrymarum: & tegimento protectionis tue à tot inquinamentis præferua misericorditer, tuere clementer. Ideò enim & tam multa præsidia ad cordis abluionem, & puritatem nobis contulisti: vt & verba tua, & orationes, & examina, & tunsio pectoris, & tui nominis inuocatio, & sanctæ Crucis signaculum, & super omnia, viuifica sacramenta ad cordis nostri custodiam, ac puritatem proficerent.

Gen. 3.

Remedia cordi purgando.

Tertiò cum tam procliuè sit, vt cor maculas cõtrahat, id exitiosissimum est, quod ipso commaculato nihil puri, aut immaculati, sanive remaneat in nobis: vt, qui cordis munditiam, & custodiam negligit, nihil se purum, aut sanctum habere, nisi se ducat se, possit vllatenus gloriari. Ex quo patet quam meritò oret quilibet spiritualis. Fiat cor meum immaculatum.

Cordè maculato nihil restat purum.

Quartò, qui lex illa, quam misericorditer polliceris, Deus noster, te in visceribus nostris clementissimè daturum, & cordibus superscripturum: per quam in dilectione tua voluntati tuæ in omnibus obsequentes simus, in corde maculato, atrisque coloribus infuscato describi non potest: sed necesse est veluti in munda, læuique, atque explicata charta, maculæ, ac rugæ

Lex Dei non scribitur nisi in corde puro.

Jerem. 31.

om-

omnis experte, tuo solo digito, non a-
tramento inscribatur: vt simus epistola
tua, quæ per Spiritum sanctum cordi in-
sculpta sit.

Cor tem- Postremò, quia etiam in nobis habitare
plum Dei, dignaris, vt pollicitus es, & cor nostrum
ergo sit templum tuum efficis, satis apparet, quan-
purum. ta puritate nitere debeat, quod templum
tibi tua vnctione sacraſti. Si enim scri-

Exod. 30. ptum est, vel pedem esse custodiendum, quo
in materiale templum tuum ingredimur,

Exod. 3. ne quid contaminatum, aut immundum
in illud ingrediatur. Et, si Moyſes calcea-

menta deponere iubetur, id est, inuolucra
carnalium cogitationum; quanta tandem

2. Cor. 6. puritate nitere debet spirituale templum
tuum, de quo Apostolus tuus. Vos enim

estis templum Dei viuus, sicut dicit Deus:

quoniam inhabitabo in illis, & inambu-

labo inter eos: & ero illorum Deus, & ipsi

erunt mihi populus. Præſtet hoc miseri-

cordia tua optantibus, poscentibus, & ef-

flagrantibus, vt præstitisti famulæ tuæ

Cæciliæ, quæ perpetuò modulantibus or-

ganis decantabat. Fiat cor meum, & cor-

pus meum immaculatum. A te enim pe-

titur, in te quæritur, apud te pulsatur: qui

dimittis, quæ conscientia metuit, & adij-

cis, quod oratio non præsumit: qui es su-

per omnia Deus benedictus in secula.

Amen.

¶ Caph,